

"İptali istenen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu m. 110/II "Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir." düzenlemesini içermektedir.

Maddenin düzenlediği "hukuki sorumluluğa ilişkin davalar" sigorta şirketlerine karşı ya da sigorta şirketlerinin açacağı motorlu araç kazalarından kaynaklı tazminat, alacak ve bu davalar sonrasında sorumlulara karşı rücu davalarını da kapsamaktadır. Mahkememizdeki dava da sigorta tazminatı rücu davasıdır.

Madde, sigortacının merkezinin bulunduğu yer mahkemesini, sigortacının şubesinin bulunduğu yer mahkemesini, sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemesini ve kazanın vuku bulduğu yer mahkemesini seçimlik yetkili mahkeme olarak belirlemiştir.

Yetkili olarak belirlenen mahkemelerden "sigortacının merkezinin bulunduğu yer mahkemesi" ibaresi aşağıda açıklanacağı üzere Anayasaya aykırıdır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesine göre; "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır." İptali istenen yasa ibaresi ile belli bir ekonomik zümreye "sigorta şirketleri" zümresine özel yetki düzenlemesi getirilmiştir. Hukuk yargılamasını düzenleyen 6100 sayılı HMK ile mahkemelerin yetkisini düzenleyen başka yasalardaki özel yetki hükümlerinin hiçbirinde belli bir siyasi, sosyal ya da ekonomik bir zümreye ayrı yetki düzenlemesi yapılmamıştır. Bu hüküm açıkça Anayasanın 5. maddesinde düzenlenen devletin temel amaç ve görevleri arasında yer alan Türk Milletinin ve kişilerin temel hak ve hürriyetlerini, adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan bir düzenlemedir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesine göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." İptali istenen yasa ibaresi ile belli bir ekonomik zümreye, "sigorta şirketleri" zümresine özel yetki düzenlemesi getirilerek kanun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilmiştir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesine göre; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." İptali istenen yasa ibaresi nedeniyle İzmir Gaziemir'de meydana gelen, hem davalısının hem de davacı sigorta şirketinin sigortalısının İzmir ilinde yerleşik olduğu bir kaza için hak arama özgürlüğü belli bir ekonomik zümre için kısıtlanmakta, bu kısıtlanma Anayasanın 13'üncü maddesindeki ölçütlere de uymamaktadır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Mülkiyet Hakkı" başlıklı 35. maddesine göre; "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." İptali istenen yasa ibaresi nedeniyle davalı tarafın mülkiyet hakkı ihlal edilmektedir. Öncelikle 6100 sayılı HMK hükümlerine göre İzmir ilinde görülecek bir dava için davalı taraf İstanbul iline gidip gelmek zorunda bırakılarak fazladan yol ve konaklama masrafına sokulmaktadır. İkinci olarak İstanbul'da yargılamayı yapacak olan mahkememizin olayda kusur durumunun tespiti için İzmir Asliye Hukuk Mahkemesine talimat yazması ve talimatla keşif yapılmasını istemesi gerekmektedir ki davayı kaybeden tarafın yargılama giderleri içinde yer alacak olan talimat masrafını ödeyerek mülkiyet hakkı ihlal edilecektir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesine göre; "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz." İptali istenen yasa ibaresi nedeniyle asıl yetkili mahkemelerin davaya bakması da engellenmektedir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesine göre; "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." İptali istenen yasa ibaresi davalıyı Anayasaya aykırı şekilde başka bir ile hak aramak için gitmek zorunda bırakmakta işinden ve gücünden geri kalması sonucunu doğurmaktadır.

Mahkememizdeki davaya konu kaza ülkenin ekonomik durumu iyi olan üç büyük şehirden birinde gerçekleşmiş olup çoğu zaman İstanbul'a en uzak illerimiz olan Van, Hakkari, Artvin gibi illerde meydana gelen kazalar için de İstanbul Adliyesinde dava açılmaktadır.

Sigorta şirketlerinin bir tanesi hariç tamamının yerleşim yerinin İstanbul ili Şişli ilçesi olduğu, bir tanesinin ise İstanbul ili Beykoz ilçesi olduğu düşünüldüğünde bütün Türkiye'de sigorta şirketlerinin özellikle davacı sıfatı ile açacakları davalarda İstanbul Adliyesindeki (Çağlayan) Asliye Hukuk, Asliye Ticaret ve Tüketici Mahkemelerinin bu yasa hükmüne göre "seçimlik yetkili mahkeme" oldukları, ancak uygulamada sigorta şirketlerinin avukatlarına yol ve konaklama masrafı vermemek için davacı sıfatıyla açtıkları bütün davalarda İstanbul Adliyesi mahkemelerini tercih ediyor olmaları nedeniyle İstanbul Adliyesi Mahkemelerinin fiilen "kesin yetkili mahkeme" haline geldiği, bu durumunda bu davalarda taraf durumunda bulunan diğer kişilerin yukarıda açıklanan anayasal haklarını ve usul hukukundan kaynaklanan silahların eşitliği ilkesine göre adil yargılanma hakkını ihlal edildiği açıktır.

Bu gerekçelerle dava konusu uyuşmazlıkta uygulanması davalının yetki itirazı ile kesinleşen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu m. 110/II'de yer alan "sigortacının merkez" ibaresinin 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5., "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10., "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13., "Mülkiyet Hakkı" başlıklı 35., "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36., "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesi kapsamında Anayasaya aykırı olduğunun tespiti ve iptaline karar verilmesini talep etme zorunluluğu doğmuştur.

SONUÇ:

Esas Sayısı : 2023/79
Karar Sayısı : 2024/80

1-2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu m. 110/II'de yer alan "sigortacının merkez" ibaresinin 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5., "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10., "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13., "Mülkiyet Hakkı" başlıklı 35., "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36., "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesi kapsamında Anayasaya aykırı olduğunun tespiti ve iptaline karar verilmesini,

2-Kararın bir örneğinin mahkememize UYAP üzerinden tebliğini saygılarımla dilerim.”